

potrivită, Ida, cu un bărbat mai vârstnic și olog, într-o căsnicie cu „năpasta” iscată dinăuntru, din tensiunea propriilor contradicții, în *Pisica neagră*. Evident, actrița intuiește și exprimă diferențele, nuanțele, semnificațiile specifice ale fiecărui rol în parte. Dar, reluând o idee-titlu pirandelliană (*Doamna Morli, una și două*), mă interesează aici, ca „portretist”, din „Sebök Klára, una și două”, mai mult Sebök Klára *una*. Altminteri spus, nu atât personajele, cât personajul (actriței). Și cred că i-am găsit o caracteristică esențială: *nesiguranța*. Da, nesiguranța: pentru că, împotriva aparențelor și locurilor comune, există o nesiguranță și a actorului bun, cu o individualitate clarificată (să mi se ierte involuntarul joc de cuvinte), nu numai aceea a actorului submediocru. Am observat, în fiecare ivire în scenă a Klárei Sebök, la început, ca și la sfârșit de spectacol, un fel de tremur al celei ce nu se simte imediat în largul ei, un fel de luptă cu sine însăși, o emoție a gestului și o aminare a replicii, care dă răgaz de gândire și decizie femeii frumoase, întotdeauna încolțită de pasiunea pentru ea a unui bărbat sau a mai multora. O asemenea calculată sfială, o asemenea înfiorare, în trup și în glas, sporesc farmecul interpretărilor acestei actrițe în plină explozie a darurilor ei teatrale.

Așa trebuie să fie, dacă mi se pare!

la un moment dat și prin întâlnirea fericită cu roluri congeniale, să-și dezvăluie chipul expresiv, până atunci ținut sub lacătul umbrei.

Acesta, am impresia, este cazul lui Vadász Zoltán, actor al Teatrului Maghiar de Stat din Cluj-Napoca, pe care-l țin minte ca „mare utilitate” încă din spectacole de acum douăzeci de ani. Și iată că, anul acesta, cu *Floriile unui geambaș*, dar mai ales cu *Pisica neagră*, Vadász Zoltán se afirmă și confirmă ca actor de prim rang, acoperind o amplă suprafață de expresivitate, iradiind simpatia — în sens strict etimologic — a unei individualități scenice autonome, atașante. Ajunge să reamintesc subtila contopire, în rolul protagonistului Pál Lukács din *Pisica neagră*, a sentimentului de „culpă individuală”, biologică (de familie), a omului „însemnat”, adică stigmatizat, mutilat fizic și psihic, cu sentimentul de „culpă socială”, a bogătanului, la care se adaugă ambiguitatea și contrarietatea soțului (mai vârstnic) trădat. Stări și impulsuri diversificate, care poartă personajul pe o scară largă de trăiri existențiale, și pe care Vadász Zoltán le controlează cu autoritate sensibilă. Nimănui, poate, expresia de „probitate artistică” nu i se potrivește mai bine ca acestui actor viu, ușor ciudat, personal, de o tristețe optimistă, încă deschis perspectivei unor performanțe imprevizibile.

Fl. Potra

VADÁSZ ZOLTÁN:

Pál Lukács

În artă, obișnuia să spună Serghei Eisenstein, nu poate să existe „mediocritatea de aur”; ceea ce e în stare să reziste, ca fiind mijlociu, în alte domenii de activitate, în artă nu rămâne decît ca „nulitate de aur”. Fără a-l contrazice pe ilustrul regizor, mă gândesc că în teatru, printre actori, există „mediocrități” sau, cu un termen din argoul scenei, „mari utilități”, care, cu timpul, ivindu-se ocazia sau ocaziile bune, sar, din masa cenușie a mediei, drept în rîndurile din față. Aceasta nu înseamnă că mediocru se poate perfecționa (perfecționarea lui se va împlini, firește, tot întru mediocritate, adică el va ajunge un mediocru perfect), ci înseamnă mai curînd că un talent autentic poate să „zacă” nerevelat, nedescoperit — din diverse rațiuni de ordin obiectiv și subiectiv —, pentru ca,

